

и друго, защото се намиратъ въ почвата въ малко количество. И останалитѣ земни тѣла сжщо сж важни за растенията, ала тѣхното количество въ земята е голѣмо, почти неизчерпаемо, после тѣ не се измиватъ така бързо отъ водата, както първитѣ две, понеже сж по-трудно разтворими въ нея. Като е така, грижата на човѣка се състои главно да запази въ почвата калий и фосфоръ толкова, колкото е необходимо да изхрани растенията. По-рѣдко се случва да се дава на почвата калций или сѣра.

Освенъ изброенитѣ тѣла, растенията взематъ отъ почвата още едно тѣло, което не се открива въ пепелта имъ, защото излети при изгарянето; това тѣло е азотътъ. Само по-себе си това тѣло е въздухообразно, ала съединено съ други тѣла, най-вече съ калий и нему сродното тѣло натрий, дава твърдо бѣло тѣло — селитра. Азотътъ се намира въ въздуха въ много голѣмо количество, но растенията го получаватъ отъ почвата въ видъ на селитра. Въ почвата селитрата е много малко, тя лесно се разтваря въ водата, та се измива и отнася бързо. Следователно, земедѣлецътъ трѣбва да се грижи освенъ за състоянието на калия и фосфора въ почвата, още и за азота.

* *

Открито единъ пжтъ най-важното, което се измива и изнася изъ почвата, остава да се намѣ-

ри, где отива то, где се губи и може ли да се върне обратно. Отъ тритѣ най-важни тѣла за растението: калий, фосфоръ и азотъ, калиятъ, изнесенъ изъ почвата било чрезъ измиване, било чрезъ жътвата, най-накрая се отнася въ рѣкитѣ, а отъ тамъ въ моретата и езерата, дето се утаява на дебели пластове, както се утаява готварската соль заедно съ него. Сжщата участъ постига и фосфора — и той най-сетне се утаява въ видъ на ситни или на едри буци и по-рѣдко на пластове. По дъното на много пресъхнали вече морета и езера въ днешно време се намиратъ както дебели пластове каменна соль, така и такива отъ калиева, намиратъ се сжщо буци отъ фосфорна соль — фосфоритъ. **Отъ тамъ могатъ тѣ да се изкопаятъ и следъ малка преработка или безъ такава, да се хвърлятъ въ почвата. И така правятъ вече земедѣлцитѣ въ всички напреднали страни, почвата на които, макаръ да е десетъ пжти по-бедна отъ нашата, дава 3 — 4 пжти по-богата жътва.**

Друго нѣщо става съ азота. Той като селитра не се утаява никжде. Рѣкитѣ носятъ въ морето заедно съ калий и азотъ, като калиева селитра. Тамъ, обаче, селитрата се поглъща отъ морскитѣ растения, а отъ тѣхъ и отъ морскитѣ животни и когато тѣ измиратъ и тѣлата имъ изгниятъ, селитрата се разпада на състав-